

Národní
bezpečnostní
úřad

OCHRANA UTAJOVANÝCH INFORMACÍ

Mgr. Pavel Talpa

23.4.2026

NÁRODNÍ BEZPEČNOSTNÍ ÚŘAD

■ KONTAKTY:

- Sídlo: Na Popelce 2/16, 150 06 Praha 5
- Adresa pro poštovní styk: P. O. BOX 49, 150 06 Praha 56
- Telefon: 257 283 111
- Fax: 257 283 110
- E-mail: nbu@nbu.gov.cz
- Elektronická adresa elektronické podatelny: posta@nbu.gov.cz
- Právní dotazy – e-mail: pravni@nbu.gov.cz
- Další kontakty na jednotlivé organizační celky lze nalézt na webových stránkách NBÚ: www.nbu.gov.cz

PRÁVNÍ ÚPRAVA

- **Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti** ve znění z.č. 119/2007 Sb., z.č. 177/2007 Sb., z.č. 296/2007 Sb., z.č. 32/2008 Sb., z.č. 124/2008 Sb., z.č. 126/2008 Sb., z.č. 250/2008 Sb., z.č. 41/2009 Sb., z.č. 227/2009 Sb., z.č. 281/2009 Sb., z.č. 255/2011 Sb., z.č. 420/2011 Sb., z.č. 167/2012 Sb., z.č. 303/2013 Sb., z.č. 181/2014 Sb., z.č. 250/2014 Sb., z.č. 204/2015 Sb., z.č. 375/2015 Sb., z.č. 135/2016 Sb., z.č. 298/2016 Sb., z.č. 183/2017 Sb., z.č. 205/2017 Sb., z.č. 256/2017 Sb., z.č. 35/2018 Sb., z.č. 277/2019 Sb., z.č. 46/2020 Sb., z.č. 523/2020 Sb., z.č. 261/2021 Sb., z.č. 267/2024 Sb.
 - **Ochrana utajovaných informací**
 - **Bezpečnostní způsobilost (citlivá činnost)**
- **Zákon č. 413/2005 Sb., o změně zákonů v souvislosti s přijetím zákona o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti**, ve znění z.č. 138/2006 Sb., z.č. 362/2007 Sb., z.č. 274/2008 Sb., z.č. 41/2009 Sb., z.č. 278/2009 Sb., z.č. 281/2009 Sb., z.č. 89/2012 Sb., z.č. 255/2012 Sb., z.č. 186/2013 Sb., z.č. 300/2013 Sb., z.č. 234/2014 Sb., z.č. 320/2015 Sb., z.č. 45/2016 Sb., z.č. 242/2016 Sb., z.č. 110/2019 Sb.

PRÁVNÍ ÚPRAVA

- **Vyhláška č. 479/2024 Sb., o bezpečnosti informačních a komunikačních systémů a dalších elektronických zařízení nakládajících s utajovanými informacemi a o certifikaci stínících komor**
- **Vyhláška č. 447/2024 Sb., o zajištění kryptografické ochrany utajovaných informací a o některých náležitostech žádosti**
- **Vyhláška č. 431/2024 Sb., o provádění certifikace při zabezpečování kryptografické ochrany utajovaných informací**
- **Vyhláška č. 384/2024 Sb., o průmyslové bezpečnosti**
- **Vyhláška č. 300/2024 Sb., o personální bezpečnosti a o bezpečnostní způsobilosti**
- **Vyhláška č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků, ve znění pozdějších předpisů**
- **Vyhláška č. 275/2022 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací, ve znění vyhlášky č. 364/2024 Sb.**
- **Nařízení vlády č. 440/2024 Sb., o katalogu oblastí utajovaných informací**

Principy právní úpravy

- **Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, ve znění pozdějších předpisů**
 - účinnost od 1. ledna 2006
 - stanovena podrobná, standardní procesní pravidla pro **bezpečnostní řízení**, zpřesnění oprávnění NBÚ k získávání a ověřování údajů nezbytných pro rozhodování v bezpečnostním řízení (novely příslušných zákonů), specifikace a upřesnění bezpečnostních rizik u podnikatelů i fyzických osob, bezpečnostní řízení o vydání osvědčení je zahajováno na základě žádosti fyzické osoby nebo podnikatele - **jsou účastníkem řízení**
 - NBÚ se vyjadřuje a vláda následně schvaluje personální projekty ústředních správních úřadů – snaha o snížení počtu žádostí (často neopodstatněných)
 - podrobněji upraven postup certifikace technických prostředků, informačních systémů apod. – správní řízení se zvláštní úpravou
 - Stanovení lhůt (např. lhůta pro rozhodnutí, lhůta pro vyřízení žádosti apod.)
 - o mimořádném opravném prostředku rozhoduje pouze soud
 - zakotvena kontrola činnosti NBÚ ze strany zvláštního kontrolního orgánu Poslanecké sněmovny

Ochrana utajovaných informací / bezpečnostní způsobilost

▪ Rozdíly

- ⇒ úprava ochrany utajovaných informací zahrnuje zejména podmínky přístupu k utajovaným informacím a povinnosti, které je nutno dodržovat při nakládání s těmito informacemi
- ⇒ bezpečnostní způsobilost se váže pouze k citlivé činnosti (např. zahraniční obchod s vojenským materiálem), přičemž výkon této činnosti sám o sobě nezahrnuje přístup k utajovaným informacím (právní úprava viz § 80 a násl. zákona)
- ⇒ k utajované informaci se váže povinnost mlčenlivosti, k citlivé činnosti nikoli
- ⇒ přístup k utajované informaci mají pouze držitelé **osvědčení** fyzické osoby pro příslušný stupeň utajení, citlivou činnost může vykonávat jak držitel **dokladu**, tak i držitel **osvědčení**

Novela zákona č. 412/2005 Sb. zákon č. 267/2024 Sb., účinnost 1. 1. 2025

- precizace definice utajované informace a její provázanost na nový katalog oblastí utajovaných informací, který nahradil seznam utajovaných informací
- změna definice odpovědné osoby u podnikatele
- Zavedení „de-poučení“ po zániku přístupu k UI
- nová definice bezúhonnosti
- úprava bezpečnostních rizik
- nové oprávnění NBÚ ověřovat, zda byl stupeň utajení stanoven oprávněně (pouze na základě žádosti orgánu státu)
- rozšíření možností zvláštního přístupu k UI
- prodloužení doby platnosti osvědčení

Pojem utajovaná informace - § 2 písm. a)

- utajovanou informací se rozumí informace v jakékoliv podobě zaznamenaná na jakémkoliv nosiči označená v souladu s tímto zákonem **označená stupněm utajení podle tohoto zákona**, jejíž vyzrazení nebo zneužití může způsobit újmu zájmu České republiky nebo může být pro tento zájem nevýhodné, a která je uvedena v seznamu **kteřou lze podřadit pod položku uvedenou v katalogu oblastí utajovaných informací (§ 139)**
- **Definiční znaky: informace –**
 - **v jakékoliv podobě – formální znak**
 - **označená stupněm utajení podle zákona – formální znak**
 - **lze ji podřadit pod položku uvedenou v katalogu oblastí UI - formální znak**
 - **její vyzrazení nebo zneužití může způsobit újmu zájmu České republiky nebo může být pro tento zájem nevýhodné – materiální znak**

Katalog oblastí UI

- právní úprava do 31.12.2024: *informace je uvedena v seznamu utajovaných informací*
- právní úprava od 1.1.2025: ***informaci lze podřadit pod položku uvedenou v katalogu oblastí utajovaných informací***
- staré pojetí mohlo vzbuzovat mylný dojem, že každá informace musí být jmenovitě uvedena v seznamu utajovaných informací, ačkoliv stačí, že je příslušná informace podřaditelná pod některou z položek uvedených v tomto seznamu
- nyní je postaveno na jisto, že utajovaná informace bude podřaditelná pod položky oblastí utajovaných informací uvedené v katalogu oblastí utajovaných informací

Katalog oblastí UI

- **zákonné zmocnění - § 139 zákona č. 412/2005 Sb. – katalog oblastí utajovaných informací vydala vláda nařízením (NV č. 440/2024 Sb.) a stanoví jeden nebo více stupňů utajení, kterými lze klasifikovat utajovanou informaci**
- **oblasti utajovaných informací uvedené v Katalogu jsou uvedeny jako čtyřmístná katalogová čísla označující vždy skupinu oblastí utajovaných informací a konkrétní oblast utajované informace**
- **oblasti utajovaných informací obsahově vycházejí z položek bývalého seznamu utajovaných informací, nicméně už nespádají do oblasti působnosti jednotlivých státních orgánů. Tím se zároveň definitivně odstraňují pochybnosti ohledně dostupnosti, tedy platí, že podle dané položky může stanovit stupeň utajení utajované informace i jiný původce než ten, do jehož oblasti působnosti daná položka náleží**

Katalog oblastí UI

- **zůstává zachována zásada původce - původce posoudí, zda informace spadá pod některou z oblastí utajovaných informací uvedených v katalogu oblastí utajovaných informací a odpovídá za klasifikaci této utajované informace stupněm utajení**
- **původce při klasifikaci vychází z katalogu oblastí utajovaných informací, který stanoví jeden nebo více stupňů utajení, kterými lze klasifikovat utajovanou informaci spadající do některé oblasti uvedené v tomto katalogu, přičemž informaci klasifikuje tím stupněm utajení, který v případě jejího vyzrazení nebo zneužití odpovídá závažnosti možného způsobení újmy zájmu České republiky, anebo nevýhodnosti pro zájem České republiky ve smyslu § 3 zákona, s přihlédnutím k rozsahu stupňů utajení uvedených v katalogu u dané oblasti UI**

Katalog oblastí UI

Mezi skupiny oblastí utajovaných informací patří:

- Ochrana utajovaných informací
- Mezinárodní závazky a zahraniční vztahy
- Obrana státu
- Bezpečnost státu
- Kybernetická a informační bezpečnost
- Zpravodajská činnost
- Justice
- Boj proti trestné činnosti
- Jaderná bezpečnost a kontrola zbraní hromadného ničení
- Doprava
- Finance
- Státní hmotné rezervy a strategické zdroje

Pojem zájem České republiky - § 2 písm. b)

- **Informace jsou utajovány v zájmu České republiky (důvody utajování jsou vnitrostátní i mezinárodní)**
 - povinnost každého státu zajistit ochranu informací důležitých pro zabezpečení obrany, bezpečnosti, ochrany života a zdraví občanů
 - Česká republika musí respektovat a zajistit požadavky týkající se ochrany informací, které pro ni vyplývají z členství v mezinárodních organizacích, zejména NATO a EU, a z mezinárodních smluv, kterými je ČR vázána
 - utajování informací a výkon citlivých činností je v řadě případů součástí boje s neustále sílícím mezinárodním terorismem
 - ve vztahu k zaručeným právům a svobodám občanů (právo na informace, svoboda projevu apod.) je velmi nutné vymezení toho, co hodlá stát utajovat a rozsah a míra tohoto utajování – zásah do soukromí při bezpečnostním řízení

Pojem orgán státu - § 2 písm. d) zákona

■ organizační složka státu

- státní rozpočtová organizace (státní příspěvkové organizace jsou od 1.1.2001 právnickou osobou) – je orgánem státu
- státní podnik **není** organizační složkou státu, ale právnickou osobou – podnikatelem

■ kraj, hlavní město Praha, městská část hlavního města Prahy a obec při výkonu státní správy

- příspěvkové organizace vytvářené územním samosprávným celkem **nejsou** orgánem státu, ale právnickou osobou – podnikatelem
- vytvářené obchodní společnosti **nejsou** orgánem státu, ale podnikatelem
- organizační složka územního samosprávného celku nemá právní subjektivitu

■ BIS, VZ, ČNB

Pojem odpovědná osoba - § 2 písm. e)

- **ministerstvo – ministr; jiný ústřední správní úřad – ten, kdo stojí v jeho čele**
- **organizační složka státu, zřízená jinou organizační složkou státu – ten, kdo je odpovědnou osobou u organizační složky státu vykonávající funkci jejího zřizovatele**
- **další organizační složky státu – ten, kdo stojí v jejich čele; organizační složky územního samosprávného celku – ten, kdo je odpovědnou osobou u územního samosprávného celku vykonávajícího funkci jejího zřizovatele**
- **Bezpečnostní informační služba a Vojenské zpravodajství – ředitel**
- **Česká národní banka – guvernér**
- **kraj – ředitel krajského úřadu; hlavní město Praha – ředitel Magistrátu hlavního města Prahy; městská část hlavního města Prahy – tajemník úřadu městské části, a není-li jej, starosta městské části (novela zákonem č. 177/2007 Sb.); statutární město – tajemník magistrátu; další města a obce – tajemník jejich úřadu, a není-li jej, starosta**
- **právnícké osoby výše neuvedené – statutární orgán; jedná-li podle zvláštního právního předpisu jménem těchto právníckých osob více osob, které jsou statutárním orgánem, nebo osoba, která statutárním orgánem není, pak je odpovědnou osobou pouze ta z nich, která je jedním ve věcech upravených tímto zákonem pověřena**
- **podnikající fyzická osoba**

Další pojmy podle zákona č. 412/2005 Sb.

- § 2 písm. c) – Porušením povinnosti při ochraně utajované informace je porušení povinnosti uložené tímto zákonem nebo na základě tohoto zákona
- § 2 písm. f) – Původcem utajované informace je orgán státu, právnická osoba podle § 60b nebo podnikatel, u nichž utajovaná informace vznikla, nebo Úřad průmyslového vlastnictví podle § 70 odst. 4
- § 2 písm. g) – Cizí mocí je cizí stát nebo jeho orgán anebo nadnárodní nebo mezinárodní organizace nebo její orgán
- § 2 písm. h) – Neoprávněnou osobou je fyzická nebo právnická osoba, která nespĺňuje podmínky přístupu k utajované informaci podle zákona
- § 2 písm. i) – Poučení je písemný záznam o seznámení fyzické osoby s jejími právy a povinnostmi v oblasti ochrany utajovaných informací a s následky jejich porušení
- § 3 - Újmou zájmu České republiky se pro účely tohoto zákona rozumí poškození nebo ohrožení zájmu České republiky. Podle závažnosti poškození nebo ohrožení zájmu České republiky se újma člení na mimořádně vážnou újmu, vážnou újmu a prostou újmu

Klasifikace utajované informace (§ 4)

Utajovanou informaci původce klasifikuje a označí stupněm utajení:

- **Přísně tajné, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit mimořádně vážnou újmu zájmům České republiky**
- **Tajné, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit vážnou újmu zájmům České republiky**
- **Důvěrné, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může způsobit prostou újmu zájmům České republiky**
- **Vyhrazené, jestliže její vyzrazení neoprávněné osobě nebo zneužití může být nevýhodné pro zájmy České republiky**

Klasifikace utajované informace (§ 4)

§ 4 Stupně utajení - Klasifikace UI

(1) Informaci, jejíž vyzrazení nebo zneužití může způsobit újmu zájmu ČR nebo může být pro tento zájem nevýhodné a kterou lze podřadit pod položku uvedenou v katalogu oblastí UI, klasifikuje a označí původce stupněm utajení.

(2) Pokud je utajovaná informace tvořena dílčími utajovanými informacemi různého stupně utajení, klasifikuje se a označí se stupněm utajení podle nejvyššího stupně utajení dílčí utajované informace nebo vyšším.

(3) Utajovaná informace se při ústním, obrazovém nebo zvukovém zpřístupnění označí ústním prohlášením nebo jiným vhodným způsobem, kterým se dá na vědomí, že jde o utajovanou informaci příslušného stupně utajení.

(4) Utajovaná informace v analogové podobě se označí tak, že se na ní vyznačí stupeň utajení.

(5) Utajovaná informace v elektronické podobě se před jejím zpřístupněním elektronicky označí **stupněm utajení**; není-li to možné, označí se při jejím zpřístupnění podle odstavce 3.

Druhy zajištění ochrany utajovaných informací (§5)

- **personální bezpečnost**
- **průmyslová bezpečnost**
- **administrativní bezpečnost**
- **fyzická bezpečnost**
- **bezpečnost informačních nebo komunikačních systémů**
- **kryptografická ochrana**

PERSONÁLNÍ BEZPEČNOST

- **Přístup k UI stupně utajení Vyhrazené (§ 6 a násl. zákona)oznámení o splnění podmínek pro přístup (nebo osvědčení / doklad)**
 - plná svéprávnost (dříve způsobilost k právním úkonům)
 - dosažení věku alespoň 18 let
 - bezúhonnost - § 8 (pro účely vydání oznámení)
 - need-to-know – UI nezbytně potřebuje k výkonu své práce
 - poučení

- **Přístup k UI stupně utajení Důvěrné, Tajné nebo Přísně tajné**
 - osvědčení fyzické osoby příslušného stupně utajení
 - splnění podmínek pro vydání oznámení - § 6 odst. 2 písm. a) a b)
 - bezpečnostní spolehlivost (nezjištěno bezpečnostní riziko – § 14)
 - bezúhonnost - § 13 (pro účely vydání osvědčení)
 - státní občanství ČR nebo členského státu EU nebo NATO
 - need-to-know – UI nezbytně potřebuje k výkonu své práce
 - poučení

Přístup k UI stupně utajení Vyhrazené

➤ speciální bezúhonnost pro účely vydání oznámení (§ 8)

- podmínku bezúhonnosti pro účely vydání oznámení splňuje fyzická osoba, která nebyla pravomocně odsouzena za spáchání úmyslného trestného činu nebo trestného činu vztahujícího se k ochraně utajovaných informací, anebo se na ni hledí, jako by odsouzena nebyla

➤ prokázání bezúhonnosti reaguje na aktuální situaci – prokazuje se výpisem z evidence Rejstříku trestů a v případě cizince i obdobným dokladem státu, jehož je cizinec státním příslušníkem, pokud v něm pobýval i po dosažení věku 15 let nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců, jakož i státu, v němž cizinec pobýval v posledních 10 letech nepřetržitě po dobu delší než 6 měsíců, anebo výpisem z evidence Rejstříku trestů s přílohou obsahující informace, které jsou zapsané v evidenci trestů takového státu. V případě, že cizí stát doklad obdobný výpisu z rejstříku trestů nevydává, prokazuje se podmínka bezúhonnosti čestným prohlášením. Doklady k ověření bezúhonnosti nesmějí být starší než 3 měsíce od jejich vydání.

➤ podle § 9 odst. 2 - Výtisk oznámení a poučení a podklady pro ověření splnění podmínek podle § 6 odst. 2 písm. a) a c) lze uchovávat nejdéle 5 let ode dne zániku platnosti oznámení.

➤ poučení lze zaslat NBÚ i elektronicky – společné i pro poučení po vydání OFO u vyšších stupňů

Nový institut tzv. de-poučení

- §11a - v souladu s Rozhodnutím Rady 2013/488/EU ze dne 23. září 2013 o bezpečnostních pravidlech na ochranu utajovaných informací EU, je od 1.1.2025 zavedeno **de-poučení** po zániku nutnosti mít přístup k utajovaným informacím, tak aby byla zaručena jejich ochrana i do budoucna
- v případě skončení služebního poměru nebo pracovněprávního, členského či obdobného vztahu, nebo při změně služebního úřadu, ve kterém byl fyzické osobě umožněn přístup k utajovaným informacím, je tato osoba povinna písemně potvrdit, že si je vědoma povinnosti zachovávat mlčenlivost o utajovaných informacích, ke kterým měla přístup, a neumožnit k nim přístup neoprávněné osobě. Odpovědná osoba je povinna zajistit provedení tohoto úkonu

Podmínky pro vydání osvědčení FO

Osvědčení fyzické osoby Úřad vydá fyzické osobě, která

a) je státním občanem České republiky nebo státním příslušníkem členského státu Evropské unie nebo Organizace Severoatlantické smlouvy,

b) splňuje podmínky uvedené v § 6 odst. 2 písm. a) a b),

c) ~~je osobnostně způsobilá,~~

dc) je bezpečnostně spolehlivá; a

d) je bezúhonná podle § 13.

Přístup k UI Důvěrné a vyšší

Bezpečnostní spolehlivost

Podmínku bezpečnostní spolehlivosti splňuje fyzická osoba, u níž není zjištěno bezpečnostní riziko.

Bezpečnostním rizikem je

~~a) závažná nebo opakovaná činnost proti zájmům České republiky,~~

a) činnost proti zájmu České republiky,

b) činnost, spočívající v potlačování základních práv a svobod, anebo podpora takové činnosti, nebo

c) skutečnost, že jsou majetkové poměry zjevně nepřiměřené řádně přiznaným příjmům fyzické osoby, nebo

d) opakované neposkytnutí nezbytné součinnosti nebo neudělení souhlasu podle § 107 odst. 4 v probíhajícím řízení o zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby, pokud bez poskytnutí součinnosti nelze ve věci rozhodnout.

Za bezpečnostní riziko lze též považovat

a) zařazení do složky bývalé Státní bezpečnosti s rozvědným nebo kontrarozvědným zaměřením, zpravodajské správy Generálního štábu Československé lidové armády nebo odboru vnitřní ochrany Sboru nápravné výchovy anebo prokazatelnou spolupráci s bývalou Státní bezpečností nebo zpravodajskou správou Generálního štábu Československé lidové armády nebo odborem vnitřní ochrany Sboru nápravné výchovy,

b) ~~užívání jiné identity,~~

c) ~~úmyslné porušení právních předpisů, na jehož základě může nastat újma zájmu České republiky,~~

d) ~~chování, které má vliv na důvěryhodnost nebo ovlivnitelnost osoby a může ovlivnit její schopnost utajovat informace,~~

e) ~~styky s osobou, která vyvíjí nebo vyvíjela činnost proti zájmu České republiky,~~

Bezpečnostní rizika - pokračování

- b) úmyslné porušení právních předpisů, na jehož základě může nastat újma zájmu České republiky,
- c) chování, které má negativní vliv na důvěryhodnost nebo ovlivnitelnost fyzické osoby,
- d) styky s osobou, která vyvíjí nebo vyvíjela činnost proti zájmu České republiky,
- e) porušení podmínek přístupu k utajovaným informacím nebo jiné povinnosti při ochraně utajovaných informací, nebo
- f) skutečnost, že fyzická osoba trpí takovou poruchou zdraví nebo se ve struktuře její osobnosti vyskytují takové charakteristiky, které mohou mít negativní vliv na její schopnost utajovat informace.
- g) ~~uvedení nepravdivé informace nebo zamlčení informace rozhodné pro objektivní zjištění skutečného stavu věci v řízení podle části čtvrté nebo nenahlášení změny údajů uvedených v příloze k této žádosti o vydání osvědčení fyzické osoby (§ 94) nebo v jiném materiálu poskytnutém Úřadu v příloze k této žádosti,~~
- h) ~~porušení povinnosti při ochraně utajovaných informací,~~
- i) ~~opakované neposkytnutí nezbytné součinnosti při bezpečnostním řízení zahájeném podle § 101 odst. 1, nebo~~
- j) ~~podmíněné zastavení trestního stíhání pro úmyslný trestný čin nebo podmíněné odložení podání návrhu na potrestání pro úmyslný trestný čin, u nichž stanovená zkušební doba dosud neuplynula, nebo schválení narovnání pro úmyslný trestný čin.~~

Bezpečnostní rizika uvedená v odstavci 2 písm. a) až c) a v odstavci 3 písm. a) se v řízení zjišťují za období od 15 let věku. Bezpečnostní riziko uvedené v odstavci 2 písm. d) se zjišťuje pouze v probíhajícím řízení o zrušení platnosti osvědčení fyzické osoby. Bezpečnostní rizika uvedená v odstavci 3 písm. b) až e) se zjišťují za období 10 let pro stupeň utajení Důvěrné, 15 let pro stupeň utajení Tajné a 20 let pro stupeň utajení Přísně tajné předcházejících dní zahájení řízení nebo za období od 15 let věku podle toho, které z nich je kratší. Při posuzování, zda skutečnost uvedená v odstavci 3 je bezpečnostním rizikem, se přihlíží k tomu, do jaké míry může ovlivnit schopnost utajovat informace, k době jejího výskytu, k jejímu rozsahu, charakteru a k chování fyzické osoby v období uvedeném v odstavci 4.

PRŮMYSLOVÁ BEZPEČNOST

Podmínky přístupu podnikatele k UI (§ 15 a násl. zákona)

- need-to-know
- osvědčení podnikatele příslušného stupně utajení (pro Důvěrné a vyšší)
 - ekonomická stabilita (nebyl zrušen, nebyla zavedena nucená správa, nebylo vydáno rozhodnutí o úpadku apod.)
 - bezpečnostní spolehlivost (nezjištěno bezpečnostní riziko – zejména činnost statutárního orgánu, jeho člena, člena kontrolního orgánu nebo prokuristy proti zájmům České republiky – obligatorní a fakultativní rizika)
 - schopnost zabezpečit ochranu UI (schopnost zajistit a dodržovat jednotlivé druhy zajištění ochrany UI – fyzická bezpečnost, bezpečnost informačních systémů atd.)
 - personální bezpečnost (odpovědná osoba a prokuristé musí být držiteli platného osvědčení fyzické osoby minimálně pro stupeň utajení, o nějž podnikatel žádá)

■ Formy přístupu podnikatele k UI

- UI u něj vzniká nebo mu je poskytnuta
- UI u něj nevzniká ani mu není poskytnuta, pouze se s ní seznamují jeho zaměstnanci nebo osoby jednající jeho jménem v souvislosti s výkonem činnosti pro podnikatele

OSVĚDČENÍ FO A PODNIKATELE - § 54

- **veřejná listina, povinnost vrátit osvědčení po skončení platnosti**

- **Platnost:**
 - Přísně tajné - 5 let
 - Tajné - 10 let
 - Důvěrné - 10 let

- **Platnost osvědčení zaniká:**
 - uplynutím doby platnosti
 - dnem vykonatelnosti rozhodnutí NBÚ o zrušení platnosti
 - úmrtím FO / zrušením nebo zánikem podnikatele
 - ohlášením odcizení nebo ztráty
 - ohlášením takového poškození, že je nečitelné nebo není celistvé
 - vznikem nebo zánikem služebního poměru
 - dnem doručení nového osvědčení FO nebo nového osvědčení podnikatele pro stejnou formu přístupu

OSVĚDČENÍ FO A PODNIKATELE

§ 54 odst. 4 – NBÚ bude v případě změny některého údaje obsaženého v osvědčení fyzické osoby, osvědčení podnikatele nebo v dokladu vydávat novou veřejnou listinu z vlastní iniciativy, aniž by o to fyzická osoba nebo podnikatel museli požádat. V současné době musí fyzická osoba nebo podnikatel zažádat NBÚ o vydání nového osvědčení nebo dokladu, a to do 15 dnů ode dne zániku veřejné listiny změnou některého údaje v nich obsaženém, v opačném případě zanikne bez dalšího přístup k utajované informaci;

V případě změny některého údaje obsaženého v osvědčení fyzické osoby nebo v osvědčení podnikatele vydá Úřad bezodkladně nové osvědčení fyzické osoby nebo nové osvědčení podnikatele. Přístup k utajované informaci není do doby doručení nového osvědčení dotčen.

§ 55 – prodloužení platnosti osvědčení Důvěrné a Tajné na 10 let oproti současným 9 a 7 letům;

§ 57 odst. 3 – nově bude možné požádat současně o národní osvědčení fyzické osoby nebo podnikatele a o osvědčení pro cizí moc. Podle stávající úpravy může o vydání osvědčení pro cizí moc požádat pouze držitel osvědčení národního;

Pokud je žádost podle odstavce 2 podána současně s žádostí fyzické osoby (§ 94) nebo s žádostí podnikatele (§ 96) nebo v průběhu bezpečnostního řízení podle části čtvrté o této žádosti, Úřad postupuje podle odstavce 2 neprodleně po vydání osvědčení fyzické osoby nebo osvědčení podnikatele.

Zvláštní přístup k UI

§ 58 odst. 6 – rozšíření okruhu osob, které mají přístup k utajované informaci cizí moci bez platného osvědčení fyzické osoby o poslance a senátory Parlamentu, členy vlády a soudce a související osoby podílející se na projednání kauzy před soudem; Před prvním přístupem k utajované informaci cizí moci musí být uvedené osoby informovány o právech a povinnostech v oblasti ochrany utajovaných informací cizí moci, osoby účastné na trestním řízení budou poučovány – poučení se bude zasílat na NBÚ

Osoby uvedené v odstavcích 1 a 4 nemají přístup k utajované informaci cizí moci, nejde-li o prezidenta republiky, poslance a senátora Parlamentu, člena vlády a soudce rozhodujícího ve věcech, kde se nakládá s utajovanou informací cizí moci, kteří musí být před prvním přístupem k utajované informaci cizí moci informováni o právech a povinnostech v oblasti ochrany utajovaných informací cizí moci. V trestním řízení mají přístup k utajované informaci cizí moci též po předchozím souhlasu cizí moci přisedící rozhodující ve věcech, kde se nakládá s utajovanou informací cizí moci, obviněný, zúčastněná osoba, poškozený, jejich zákonný zástupce, opatrovník, zmocněnec, důvěrník, obhájce, znalec a tlumočník, a to v rozsahu nezbytném pro uplatnění jejich práv a plnění povinností v takovém řízení. Před prvním přístupem k utajované informaci cizí moci v řízení musí být osoby podle věty druhé poučeny postupem podle odstavce 5 o právech a povinnostech v oblasti ochrany utajovaných informací cizí moci. Poučení provede v přípravném řízení policejní orgán nebo státní zástupce a v řízení před soudem předseda senátu. Poučení podepisuje fyzická osoba a ten, kdo poučení provedl; ten, kdo poučení provedl, jeden výtisk poučení předá fyzické osobě, jeden výtisk založí do spisu a kopii zašle Úřadu; kopii poučení lze Úřadu zaslat i elektronicky.

Zvláštní přístup k UI

§ 58a – zavedení speciálního režimu pro přístup příslušníků bezpečnostních sborů, státních zaměstnanců, vojáků v činné službě a státních zástupců k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené – nově budou mít přístup k UI bez nutnosti vydání oznámení po dobu trvání služebního nebo pracovního poměru a v rozsahu nezbytném pro jeho výkon, pokud jsou poučené a zařazené na místě nebo vykonávají funkci, na kterých je nezbytné mít přístup k utajovaným informacím, a které jsou uvedené v přehledu podle § 69 odst. 1 písm. b);

(1) Osobami, které mají přístup k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené bez platného oznámení po dobu trvání služebního nebo pracovního poměru a v rozsahu nezbytném pro jeho výkon, jsou

a) příslušníci bezpečnostních sborů,

b) státní zaměstnanci,

c) vojáci v činné službě a

d) státní zástupci,

pokud jsou poučené a zařazené na místě nebo vykonávají funkci, na kterých je nezbytné mít přístup k utajovaným informacím, a které jsou uvedené v přehledu podle § 69 odst. 1 písm. b).

(2) Pro poučení osob uvedených v odstavci 1 se použije § 9 odst. 1 obdobně.

Zvláštní přístup k UI

§ 58b Zpravodajská služba může umožnit přístup k utajované informaci fyzické osobě, která není držitelem osvědčení fyzické osoby nebo nemá přístup k utajovaným informacím stupně utajení Vyhrazené, nebo podnikateli, který není držitelem osvědčení podnikatele nebo nemá přístup k utajovaným informacím stupně utajení Vyhrazené, je-li to nezbytné

- a) pro plnění povinnosti uložené této fyzické osobě nebo podnikateli jiným právním předpisem, nebo
- b) v rámci zpravodajských operací.

(2) V případě přístupu k utajované informaci podle odstavce 1 se postup podle § 60 odst. 2 až 6 použije obdobně.

§58c Policie může umožnit přístup k utajované informaci fyzické osobě, která není držitelem osvědčení fyzické osoby nebo nemá přístup k utajovaným informacím stupně utajení Vyhrazené, je-li to nezbytné pro plnění povinnosti uložené této fyzické osobě jiným právním předpisem v souvislosti s plněním úkolů policie v oblasti poskytování zvláštní ochrany a pomoci⁵⁹⁾, krátkodobé ochrany⁶⁰⁾, zajišťování bezpečnosti chráněných objektů a prostorů⁶¹⁾ a určených osob⁶²⁾ a provádění sledování osob a věcí⁶³⁾. Postup podle věty první se nepoužije v případě přístupu k utajované informaci cizí moci a utajované informaci stupně utajení Přísně tajné.

(2) V případě přístupu k utajované informaci podle odstavce 1 se postup podle § 60 odst. 2 až 5 použije obdobně s tím, že písemný záznam ani poučení se Úřadu nezasílají, ale ukládají se u policie.

§ 59a Na základě písemné žádosti odpovědné osoby může Úřad ve výjimečných a odůvodněných případech vydat souhlas s přístupem k utajované informaci se stupněm utajení až o dva vyšším, než na který je vydáno platné osvědčení fyzické osoby, a to osobě služebně činné v policejním orgánu, státnímu zástupci jako orgánu činnému v trestním řízení nebo státnímu zástupci plnícímu v trestním řízení úkoly podle jiného právního předpisu⁶⁴⁾, neprobíhá-li s danou osobou řízení podle § 101 odst. 1.

ADMINISTRATIVNÍ BEZPEČNOST

- jeden z hlavních druhů zajištění ochrany utajovaných informací - § 5
- Administrativní bezpečnost tvoří systém opatření při tvorbě, příjmu, evidenci, zpracování, odesílání, přepravě, přenášení, ukládání, skartačním řízení, archivaci, případně jiném nakládání s utajovanými informacemi – význam pro zajištění přehledu o dokumentech v každé etapě tvorby
- Právní úprava - zákon č. 412/2005 Sb., vyhláška č. 275/2022 Sb., zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů (pro oblast vyřazování dokumentů)
- Zákon č. 412/2005 Sb.
 - § 21 – 23 – základní pravidla pro vyznačování údajů na UI, její evidování, přenášení, přeprava (§ 21), postupy vztahující se ke stupni utajení (§ 22) a zmocňovací ustanovení k vydání prováděcího předpisu (§ 23); nevztahuje se na zpracování a přenos UI v inf. systémech a kryptografických prostředcích
 - § 73 – 79 – poskytování UI v mezinárodním styku a registry UI
 - § 149 an. – přestupky
 - § 157 odst. 2 a 3 – přechodná ustanovení

FYZICKÁ BEZPEČNOST

- **Utajovaná informace se zpracovává (§ 24 a násl. zákona)**
 - v zabezpečených oblastech
 - v objektu mimo zabezpečenou oblast, pokud je zajištěno, že k UI nemá přístup neoprávněná osoba
 - v odůvodněných případech mimo objekt s písemným souhlasem odpovědné osoby nebo bezpečnostního ředitele, pokud je zajištěno, že k UI nemá přístup neoprávněná osoba
- **Utajovaná informace se ukládá v zabezpečené oblasti a v ní popřípadě v trezoru, uzamykatelné skříni nebo jiné schránce – podmínky stanoví vyhláška č. 528/2005 Sb.**
 - třída I – vstupem dochází k seznámení s UI
 - třída II – vstupem nedochází k seznámení s UI
- **Opatření fyzické bezpečnosti (§ 27)**
 - ostraha
 - režimová opatření
 - technické prostředky - bodové ohodnocení, certifikace (§ 46 a násl.)
- **Projekt fyzické bezpečnosti (§ 32)**

BEZPEČNOST INFORMAČNÍCH NEBO KOMUNIKAČNÍCH SYSTÉMŮ

- **Informační systém** nakládající s UI musí být certifikován NÚKIB a písemně schválen do provozu odpovědnou osobou (§ 34 zákona)
- **Komunikační systém** nakládající s UI nelze provozovat bez projektu bezpečnosti komunikačního systému schváleného NÚKIB (§ 35 zákona)
- Povinnost zajistit ochranu UI při jejím zpracování v elektronické podobě v kopírovacím zařízení, zobrazovacím zařízení nebo psacím stroji s pamětí, které nejsou součástí informačního nebo komunikačního systému
- Podmínky stanoví vyhláška
- **Kompromitující elektromagnetické vyzařování** (§ 45 zákona) - certifikace stínících komor (§ 51 zákona)
- **Certifikace - ověření způsobilosti informačního prostředku k nakládání s UI** (§ 48 zákona)

KRYPTOGRAFICKÁ OCHRANA

- **Orgán státu, PO a podnikající FO, které vykonávají kryptografickou ochranu, musí vést evidence kryptografického materiálu, pracovníků kryptografické ochrany, provozní obsluhy kryptografických prostředků a kurýrů kryptografického materiálu**
- **Výkon kryptografické ochrany**
 - bezpečnostní správa kryptografické ochrany
 - speciální obsluha kryptografického prostředku
 - výroba klíčového materiálu
- **Pracovník kryptografické ochrany**
 - pověřen k výkonu odpovědnou osobou
 - držitel platného osvědčení FO
 - držitel osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti (§ 39 zákona)
- **Provozní obsluha kryptografického materiálu**
- **Manipulace s kryptografickým materiálem**
- **Přeprava kryptografického materiálu a vývoz kryptografického prostředku**
- **Certifikace kryptografického prostředku a kryptografického pracoviště (§ 49 a 50 zákona) - vyhláška č. 431/2024 Sb. a 447/2024 Sb.**

POVINNOSTI PŘI OCHRANĚ UTAJOVANÝCH INFORMACÍ (§ 65 – 70)

- **Obecné povinnosti (§ 65)**
- **Povinnosti fyzické osoby, která má přístup k utajovaným informacím, a fyzické osoby, která je držitelem osvědčení fyzické osoby (§ 66)**
- **Povinnosti odpovědné osoby (§ 67)**
- **Povinnosti podnikatele, který je držitelem osvědčení podnikatele (§ 68)**
- **Povinnosti právnické osoby a podnikající fyzické osoby, které mají přístup k utajované informaci, a orgánu státu (§ 69)**
- **Povinnosti při ochraně průmyslového vlastnictví (§ 70)**

POVINNOSTI PŘI OCHRANĚ UTAJOVANÝCH INFORMACÍ (§ 65 – 70)

- **Obecné povinnosti (§ 65)**
- **Povinnosti fyzické osoby, která má přístup k utajovaným informacím, a fyzické osoby, která je držitelem osvědčení fyzické osoby (§ 66)**
- **Povinnosti odpovědné osoby (§ 67)**
- **Povinnosti podnikatele, který je držitelem osvědčení podnikatele (§ 68)**
- **Povinnosti právnické osoby a podnikající fyzické osoby, které mají přístup k utajované informaci, a orgánu státu (§ 69)**
- **Povinnosti při ochraně průmyslového vlastnictví (§ 70)**

POVINNOSTI PŘI OCHRANĚ UI

■ **Obecné povinnosti (§ 65)**

- Každý je povinen neprodleně odevzdat nalezenou utajovanou informaci nebo utajovanou informaci získanou v rozporu s tímto zákonem anebo osvědčení fyzické osoby, osvědčení podnikatele, osvědčení fyzické osoby pro cizí moc nebo osvědčení podnikatele pro cizí moc NBÚ, policii nebo zastupitelskému úřadu České republiky.
- Každý, kdo měl nebo má přístup k utajované informaci, je povinen zachovávat o ní mlčenlivost a nesmí k ní umožnit přístup neoprávněné osobě.
- Každý, kdo podal žádost o vydání osvědčení fyzické osoby, je povinen neprodleně oznámit NBÚ změny údajů, které jsou v ní uvedeny.
- Každý je povinen při výkonu státní kontroly ze strany NBÚ plnit pokyny kontrolního pracovníka při provádění neodkladných opatření podle § 144 odst. 1.

POVINNOSTI PŘI OCHRANĚ UI

- **Povinnosti fyzické osoby, která má přístup k utajovaným informacím, a fyzické osoby, která je držitelem osvědčení fyzické osoby (§ 66)**
 - a) **dodržovat povinnosti při ochraně utajovaných informací**
 - b) **odevzdat tomu, kdo osvědčení fyzické osoby vydal, do 15 dnů své osvědčení fyzické osoby, jehož platnost zanikla podle § 56 odst. 1 písm. b), f) až i), k) nebo m)**
 - c) **neprodleně písemně oznámit tomu, kdo osvědčení fyzické osoby nebo osvědčení fyzické osoby pro cizí moc vydal, ztrátu nebo odcizení svého osvědčení fyzické osoby nebo osvědčení fyzické osoby pro cizí moc**
 - d) **neprodleně oznámit NBÚ změny údajů, které byly uvedeny v její žádosti fyzické osoby – omezení rozsahu hlášení změn stanoví vyhláška o personální bezpečnosti**
 - e) **neprodleně oznamovat tomu, kdo provedl poučení podle § 9 odst. 1 nebo § 11 odst. 2 porušení povinností stanovených tímto zákonem**
 - f) **účastnit se proškolení podle § 67 odst. 1 písm. b)**

Na fyzickou osobu, která je držitelem osvědčení fyzické osoby, ale nemá přístup k utajované informaci, se vztahují pouze povinnosti podle písm. b) až d)

POVINNOSTI PŘI OCHRANĚ UI

- **Povinnosti odpovědné osoby (§ 67)**
 - a) **zajistit poučení fyzické osoby**
 - b) **zajistit jednou ročně provedení proškolení fyzických osob, které mají přístup k utajované informaci, z právních předpisů v oblasti ochrany utajovaných informací**
 - c) **zajistit ověřování splnění podmínek pro přístup fyzické osoby k utajované informaci stupně utajení Vyhrazené**
 - d) **schválit informační systém do provozu a písemně tuto skutečnost oznámit NÚKIB**
 - e) **pověřit fyzickou osobu k činnosti nebo k výkonu kryptografické ochrany**
 - f) **kontrolovat dodržování dalších povinností stanovených zákonem**

POVINNOSTI PŘI OCHRANĚ UI

- **Povinnosti podnikatele, který je držitelem osvědčení podnikatele (§ 68)**
 - a) **do 15 dnů odevzdat NBÚ osvědčení podnikatele, jehož platnost zanikla podle § 56 odst. 1 písm. b), f), g), l) nebo n).**
 - b) **neprodleně písemně oznámit NBÚ ztrátu nebo odcizení osvědčení podnikatele nebo osvědčení podnikatele pro cizí moc,**
 - c) **neprodleně písemně oznamovat NBÚ změny údajů uvedených podle § 97 písm. a), b) nebo p) anebo § 98 písm. c) v dotazníku podnikatele a v jeho bezpečnostní dokumentaci,**
 - d) **písemně oznamovat NBÚ každoročně ke dni výročí vydání osvědčení podnikatele změny údajů uvedených v žádosti podnikatele podle § 96; omezení rozsahu hlášení změn a způsob a formu doložení stanoví vyhláška,**
 - e) **zabezpečit ochranu utajovaných informací při zániku platnosti osvědčení podnikatele,**
 - f) **zaslat NBÚ rozhodnutí o schválení projektu přeměny podnikatele do 15 dnů ode dne jeho přijetí.**

POVINNOSTI PŘI OCHRANĚ UI

- Povinnosti podnikatele, který má přístup k utajované informaci, právnické osoby podle § 60b a orgánu státu (§ 69) – 1. část
- **zajistit ochranu UI podle z. č. 412/2005 Sb. a mezinárodních smluv, hlásit porušení povinnosti při ochraně UI a přijetí opatření k odstranění příčin a nepříznivých následků porušení NBÚ, zajistit kontrolu dodržování povinností podle zákona**
- **vést přehled funkcí s nezbytným přístupem k UI včetně UI EU, NATO a UI vyžadujících zvláštní režim nakládání**
- **neprodleně písemně oznámit NBÚ skutečnost, která může mít vliv na vydání nebo na platnost osvědčení FO nebo podnikatele**
- **zajistit vytvoření podmínek pro označování, evidenci, zapůjčování, ukládání, přepravu, další manipulaci a vyřazování UI a UI se zvláštním režimem nakládání (adm. vyhláška)**

POVINNOSTI PŘI OCHRANĚ UI

- Povinnosti podnikatele, který má přístup k utajované informaci, právnické osoby podle § 60b a orgánu státu (§ 69) – 2. část
- provozovat jen informační systém, který je certifikován NÚKIB a písemně schválen do provozu, zastavit jeho provoz, pokud nesplňuje podmínky, zajistit ochranu UI v něm a informovat NÚKIB
- provozovat jen komunikační systém, jehož projekt bezpečnosti byl schválen NÚKIB, zastavit jeho provoz, pokud nesplňuje podmínky a informovat NÚKIB
- používat pro kryptografickou ochranu jen prostředek, který je certifikován NÚKIB, a používat kryptografické pracoviště jen k účelu, ke kterému bylo certifikováno a schváleno do provozu, vést evidenci FO, které mají přístup k UI a další evidence podle zákona
- zřídit registr poskytovaných UI a hlásit změny v něm NBÚ, jednou ročně provést kontrolu UI vedených v registru a oznámit její výsledek NBÚ, předat UI poskytnutou cizí mocí nebo zahraničním partnerem k zaevidování NBÚ nebo MZV, UI cizí moci zasílat prostřednictvím ústředního registru

POVINNOSTI PŘI OCHRANĚ UI

■ Povinnosti při ochraně průmyslového vlastnictví (§ 70)

- každý, kdo Úřadu průmyslového vlastnictví podává přihlášku vynálezu, užitého vzoru nebo topografie polovodičového výrobku, je povinen na přihlášce vyznačit návrh stupně utajení, domnívá-li se, že předmět přihlášky obsahuje utajovanou informaci
- je-li přihlašovatelem právnická osoba, uvede v přihlášce jméno, příjmení a funkci nebo postavení odpovědné osoby

POVINNOSTI PŘI OCHRANĚ UI

■ Bezpečnostní ředitel (§ 71)

- povinnost zřídit a obsadit funkci bezpečnostní ředitele mají orgány státu, PO (včetně podnikatelů) a podnikající FO, u nichž UI vzniká nebo jim je poskytnuta, nebo v případech, kdy mají přístup k UI
- funkci bezpečnostního ředitele může vykonávat i odpovědná osoba nebo jiná osoba, která je odpovědné osobě přímo podřízena; úkoly v oblasti ochrany UI však nemusí být jeho jedinou pracovní náplní
- povinnost oznámit obsazení funkce BŘ - NBÚ vede evidenci
- odpovědná osoba písemně stanoví BŘ konkrétní úkoly - tím se ovšem odpovědná osoba nezbavuje zákonné odpovědnosti za ochranu utajovaných informací v daném subjektu
- bezpečnostní ředitel musí splňovat podmínky pro přístup k UI, a to stupně utajení, ke kterým bude mít při výkonu této funkce přístup
- funkci bezpečnostního ředitele lze vykonávat pro víc subjektů (nicméně riziko střetu zájmů, ovlivnění objektivitu, odbornosti...)

■ Povinnost ústředních správních úřadů zpracovávat personální projekt (§ 72 zákona)

Bezpečnostní ředitel

§ 71 odst. 4 – zpřísnění podmínky pro výkon funkce bezpečnostního ředitele u orgánu státu – odložená účinnost, aby se mohly státní orgány na tuto situaci personálně připravit;

Funkci bezpečnostního ředitele může vykonávat u orgánu státu a u právnické osoby podle § 60b pouze fyzická osoba, která splňuje podmínky pro přístup k utajované informaci nejvyššího stupně utajení, která u orgánu státu nebo právnické osoby podle § 60b vznikne nebo je jim poskytnuta, a u podnikatele pouze fyzická osoba, která je držitelem osvědčení fyzické osoby pro přístup k utajované informaci nejméně takového stupně utajení, pro který má podnikatel vydané osvědčení.

BEZPEČNOSTNÍ ZPŮSOBILOST

- **Citlivou činnost může vykonávat FO, která je bezpečnostně způsobilá (tj. držitel platného dokladu o bezpečnostní způsobilosti) nebo která je držitelem platného osvědčení fyzické osoby**
- **Citlivá činnost - stanovená § 88 zákona nebo zvláštním právním předpisem - jejím zneužitím by mohlo dojít k ohrožení zájmu České republiky**
- **Podmínky pro vydání dokladu**
 - způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu
 - dosažení 18 let věku
 - bezúhonnost
 - osobnostní způsobilost
 - spolehlivost (nezjištěna negativní okolnost - zejm. činnost proti zájmu České republiky)
- **Doklad - veřejná listina, platnost - 5 let, platnost zaniká i zrušením platnosti ze strany NBÚ (povinnost odevzdat), smrtí, ohlášením odcizení, ztráty nebo změny údajů, závažným poškozením**
- **Povinnosti (§ 86 a 87 zákona)**

BEZPEČNOSTNÍ ŘÍZENÍ

- zvláštní úprava správního řízení (§ 89 a násl. zákona)
- neveřejné, lze se dát zastoupit
- právo nahlížet před vydáním rozhodnutí do bezpečnostního svazku (§ 124) s výjimkou utajované části
- účastník řízení - ten, kdo žádá o osvědčení nebo doklad
- řízení zahájeno dnem doručení žádosti - náležitosti žádosti - § 94 a násl. zákona (dotazník)
- průběh řízení - lze požadovat upřesnění údajů, předvolat svědky, provést pohovor s účastníkem řízení, ustanovit znalce
- NBÚ provádí úkony podle § 107 a násl. zákona (ověření pravdivosti údajů uvedených v žádosti)
- přerušování řízení (§ 112), zastavení řízení (§ 113 - zpětvzetí žádosti, nesplnění základních podmínek, neodstranění nedostatků žádosti, nedostavení se k pohovoru atd.)
- zajištění účelu a průběhu řízení - předvolání, předvedení, pořádková pokuta

BEZPEČNOSTNÍ ŘÍZENÍ

- **Lhůty pro provedení bezpečnostního řízení (lhůtu lze přiměřeně prodloužit z důvodů dle § 118 zákona)**
 - osvědčení fyzické osoby
 - Důvěrné - 2 měsíce
 - Tajné - 6 měsíců
 - Přísně tajné - 9 měsíců
 - osvědčení podnikatele
 - Důvěrné - 6 měsíců
 - Tajné - 8 měsíců
 - Přísně tajné - 10 měsíců
 - doklad – 75 dnů
- **Rozhodnutí (písemně - náležitosti dle § 122 zákona)**
 - vyhovění žádosti - rozhodnutí se nevydává, vydá se rovnou osvědčení / doklad
 - rozhodnutí o nevyhovění žádosti / zrušení platnosti osvědčení / zrušení platnosti dokladu
- **NBÚ prověřuje po dobu platnosti osvědčení /dokladu, zda osoba i nadále splňuje podmínky pro jejich vydání (§ 110 zákona)**

OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

- **Bezpečnostní řízení (osvědčení) –**
 - vnitřní opravný prostředek – rozklad (NBÚ, ředitel NBÚ)
 - vnější opravný prostředek – správní žaloba (Městský soud v Praze)
- **Správní řízení (delikty) – zákon č. 500/2004 Sb., správní řád**
 - rozklad (NBÚ, ředitel NBÚ)
 - správní žaloba (Městský soud v Praze)

- rozkladové komise ředitele NBÚ, příprava rozhodnutí ředitele NBÚ

- soudní řízení (žaloba, kasační stížnost, ústavní stížnost)

Veřejný ochránce práv – zákon č. 349/1999 Sb.

- stížnost účastníka řízení k VOP
- šetření VOP

OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

- **Rozklad proti rozhodnutí NBÚ** (*Osvědčení/doklad nevydáno, platnost osvědčení/dokladu zrušena, řízení zastaveno*)
 - Lhůta **15 dní**, podává se k NBÚ
 - Možnost přerušení, zastavení řízení
 - **NBÚ:**
 - Vyhoví rozkladu – autoremedura (napadené rozhodnutí zrušeno)
 - Zamítne rozklad – opožděnost, nepřípustnost (napadené rozhodnutí potvrzeno)
 - Rozklad se spisovým materiálem postoupí řediteli NBÚ k rozhodnutí
 - **Ředitel NBÚ na základě návrhu rozkladové komise:**
 - Vyhoví rozkladu (rozpor s právními předpisy, jiná nesprávnost, nové skutečnosti)
 - Napadené rozhodnutí zrušeno, osvědčení/doklad vráceno (v případě zrušení platnosti osvědčení/dokladu)
 - Napadené rozhodnutí zrušeno, věc vrácena k novému projednání – závazný právní názor ředitele Úřadu (v příp. nevydání osvědčení/dokladu)
 - Zamítne rozklad
 - Napadené rozhodnutí potvrzeno – v právní moci
- Národní bezpečnostní úřad
- Lze podat žalobu správní – 30 dní

OPRAVNÉ PROSTŘEDKY

■ **Správní žaloba** (zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní)

- Proti rozhodnutí ředitele NBÚ v bezpečnostním řízení
- Městský soud v Praze – lhůta 30 dní

- **Odmítne** žalobu (nepřípustnost, opožděnost) nebo

- **Zamítne** žalobu

- Potvrzeno rozhodnutí ředitele Úřadu

- Lze podat kasační stížnost (Nejvyšší správní soud)

- **Vyhoví** žalobě a napadené rozhodnutí zruší

- Rozhodnutí ředitele Úřadu zrušeno

- Nové projednání – ředitel Úřadu právním názorem soudu

VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY

- **Národní bezpečnostní úřad vykonává státní správu v oblasti ochrany utajovaných informací a bezpečnostní způsobilosti (§ 137), pokud zákon nestanoví jinak, od 1.8.2017 má nově působnost v oblasti ochrany UI rovněž Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost (§ 137a)**
- **ústřední správní úřad**
- **vlastní rozpočet**
- **v čele – ředitel**
 - odpovídá předsedovi vlády nebo pověřenému členovi vlády
 - jmenuje ho vláda po projednání ve výboru Poslanecké Sněmovny PČR příslušnému ve věcech bezpečnosti
 - vláda ho též odvolává
 - ředitel NBÚ – Mgr. Jan Čuřín (od 1.4.2024)

VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY

■ Národní bezpečnostní úřad – úkoly (§ 137):

- vede bezpečnostní řízení
- provádí státní dozor, vydává bezpečnostní standardy a Věstník NBÚ
- plní úkoly vyplývající z členství České republiky v EU, NATO a z mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána
- vede ústřední registr a schvaluje zřízení registrů, povoluje poskytování UI v mez. styku, vydává kurýrní listy k přepravě UI v rámci mezinárodního styku
- zajišťuje činnost Národního střediska komunikační bezpečnosti, Národního střediska pro distribuci kryptografického materiálu, Národního střediska pro měření kompromitujícího elektromagnetického vyzařování a Národního střediska pro bezpečnost informačních systémů, které jsou jeho součástí
- provádí certifikace techn. prostředku, inf. systému, krypt. prostředku, krypt. pracoviště a stínicí komory, zjišťuje kompromitující elektromagnetické vyzařování, zjišťuje, zda v jednacích oblastech nedochází nedovoleným použitím techn. prostředků určených k získávání informací, k ohrožení nebo únikům UI, provádí zkoušky zvláštní odborné způsobilosti (krypt. ochrana)
- zajišťuje výzkum, vývoj a výrobu nár. krypt. prostředků, vyvíjí a schvaluje národní šifrové algoritmy a vytváří národní politiku kryptografické ochrany
- ukládá sankce za nedodržení povinností stanovených zákonem

VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY

■ Národní bezpečnostní úřad – oprávnění (§ 138):

- zpracovávat osobní údaje v rozsahu nezbytném pro plnění úkolů podle tohoto zákona, uchovávat tyto údaje ve svých informačních systémech
- vést evidenci porušení ochrany UI, bezp. ředitelů, FO a podnikatelů, kteří mají přístup k UI, s výjimkou příslušníků a zaměstnanců zpravodajských služeb a vybraných policistů, evidenci FO, které jsou držiteli dokladu, evidenci pracovníků krypt., kurýrů krypt. materiálu a FO, které jsou držiteli osvědčení o zvláštní odborné způsobilosti, vést certifikační spisy (inf. systémy a krypto)
- požadovat bezplatně poskytnutí informace u orgánu státu, PO nebo podnikající FO a tyto info využívat a evidovat, pro účely řízení požadovat informace od policie a zpravodajských služeb, vyžadovat opis z evidence Rejstříku trestů, nahlížet do trestních spisů, poskytovat orgánu státu, PO nebo podnikající FO potřebné osobní údaje vztahující se k vyžádané informaci
- uzavírat smlouvu s orgánem státu nebo podnikatelem k provádění dílčích úloh při certifikaci tech. prostředků, inf. systémů, krypt. prostředků, krypt. pracoviště, stínicích komor, k provádění školení zvláštní odborné způsobilosti pracovníků krypt. ochrany a zjišťování možnosti výskytu kompromitujícího elektromagnetického vyzařování tam, kde se UI budou vyskytovat, a provádět výrobu krypt. prostředků
- při provádění bezpečnostního řízení spolupracovat s úřadem cizí moci, který má v působnosti ochranu UI, zejména vyžadovat informace k účastníku řízení

VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY

■ Zpravodajské služby (§ 140):

- rozhodují o žádosti FO u svých příslušníků, zaměstnanců a uchazečů o přijetí do služebního nebo prac. poměru a o zrušení platnosti osvědčení této FO, mají postavení NBÚ a odpovědná osoba ZS postavení ředitele NBÚ
- na základě písemné žádosti NBÚ provádějí v rámci své působnosti úkony v řízení podle zákona
- při plnění úkolů jsou povinny oznámit NBÚ, zjistí-li okolnosti nasvědčující tomu, že držitel osvědčení nebo dokladu přestal splňovat podmínky pro jejich vydání, neohrozí-li to zájem sledovaný zpravodajskou službou.
- NBÚ je povinen poskytovat ZS a MV jedenkrát měsíčně přehled vydaných osvědčení FO, dokladů a dále přehled FO, kterým nebylo osvědčení FO nebo doklad vydány, a osob, jimž byla zrušena platnost osvědčení FO nebo dokladu
- jsou oprávněny používat prostředky k získávání informací podle zvl. právních předpisů, využívat údaje ze svých evidencí, z evidencí poskytnutých NBÚ a z evidence osob, kterým byl umožněn přístup k UI podle § 58 odst. 4, požadovat a využívat údaje z evidencí a materiálů vzniklých z činnosti bezp. a voj. orgánů čs.státu, zpracovávat osobní údaje, vést evidence, požadovat bezúplatně informace u orgánu státu, PO nebo podnikající FO a využívat je, vyžadovat opis a výpis z evidence Rejstříku trestů, uchovávat v inf. systémech získané údaje, provádět opatření k evidenční ochraně osobních údajů fyzické osoby
- souhlas s jednorázovým přístupem k UI vydává ředitel zpravodajské služby

VÝKON STÁTNÍ SPRÁVY

■ Ministerstvo vnitra (§ 141):

- rozhoduje o žádosti FO a o zrušení platnosti osvědčení FO u příslušníků policie vybraných v zájmu plnění závažných úkolů policie ministrem vnitra, při tomto rozhodování má postavení NBÚ a ministr vnitra postavení ředitele NBÚ
- je povinno oznámit neprodleně NBÚ zjištění okolností nasvědčujících tomu, že držitel osvědčení (FO i podnikatel) nebo dokladu přestal splňovat podmínky pro jejich vydání
- je povinno provádět na žádost NBÚ opatření k evidenční ochraně osobních údajů držitele osvědčení fyzické osoby nebo jeho manželky, dítěte a rodičů
- je oprávněno využívat údaje ze svých evidencí a údaje poskytnuté NBÚ z jeho evidencí, zpracovávat osobní údaje, požadovat a využívat bezplatně informace u orgánu státu, PO a nebo podnikající FO, vyžadovat stanovisko policie k bezp. spolehlivosti vybraného příslušníka policie a opis a výpis z evidence Rejstříku trestů
- ministr vnitra vydává souhlas s jednorázovým přístupem (§ 59 odst. 3)

■ Policie (§ 141)

- podílí se na plnění úkolů MV; na základě písemné žádosti NBÚ v rámci své působnosti provádí též úkony řízení
- je oprávněna využívat údaje z evidence osob, kterým byl umožněn přístup k utajovaným informacím podle § 58 odst. 4 (přístup bez platného osvědčení v trestním řízení, v občanském soudním řízení a v soudním řízení správním)

KONTROLA ČINNOSTI NBÚ (§ 145)

- **Kontrolu činnosti NBÚ vykonává Poslanecká sněmovna, která k tomuto účelu zřizuje zvláštní kontrolní orgán**
 - kontrolní orgán má 7 členů
 - členem může být pouze poslanec PS
 - kontrolní orgán není oprávněn zasahovat do personálních pravomocí vedoucích pracovníků NBÚ a nahrazovat jejich řídicí činnost
 - kontrolní orgán je oprávněn požadovat od ředitele NBÚ potřebné vysvětlení, je oprávněn s doprovodem ředitele nebo zaměstnance NBÚ vstupovat do objektu NBÚ
 - ředitel NBÚ předkládá kontrolnímu orgánu zprávu o činnosti NBÚ, zprávu o jednotlivých řízeních, návrh rozpočtu NBÚ, podklady ke kontrole plnění rozpočtu NBÚ a vnitřní předpisy NBÚ

KONTROLA (§ 143 a 144)

- kontrolu realizuje NBÚ a vztahuje se na orgány státu, podnikatele a fyzické osoby – kontroluje se dodržování povinností stanovených zákonem, postup podle **kontrolního řádu**
- kontrole podle zákona **nepodléhá** činnost zpravodajských služeb a činnost Ministerstva vnitra v případech podle § 141 – (rozhodování o žádostech o vydání osvědčení a o zrušení platnosti osvědčení u vybraných příslušníků policie)
- **oprávnění** podle kontrolního řádu, kontrolní pracovníci mohou přijmout neodkladná opatření k zajištění ochrany utajovaných informací včetně odejmutí utajované informace a opatření ke zrušení nebo změně stupně utajení nebo k označení utajované informace stupněm utajení
- povinnost vyhovět pokynům kontrolního pracovníka, pořádková pokuta za nesplnění povinnosti
- kontroly se v kalendářním roce provádějí na základě plánu kontrol schváleného ředitelem NBÚ

PŘESTUPKY (§ 148-156 zákona)

- **Přestupky (řízení podle zákona o přestupcích a správního řádu):**
 - Přestupky fyzických osob (§ 148)
 - Přestupky fyzických osob majících přístup k UI (§ 149)
 - Přestupky fyzických osob - držitelů osvědčení (§ 150)
 - Přestupky fyzických osob - držitelů oznámení (§ 151)
 - Přestupky fyzických osob - držitelů dokladu (§ 152)
 - Přestupky právnických osob nebo podnikajících fyzických osob, které mají přístup k UI nebo orgánů státu (§ 153)
 - Přestupky podnikatelů, kteří mají přístup k UI (§ 154)
 - Přestupky podnikatelů - držitelů osvědčení (§ 155)
- **Přestupky projednává a pokuty vybírá NBÚ (s výjimkou přestupků v gesci NÚKIB), pokuty vymáhá celní úřad podle zákona o správě daní**

PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

- Utajovaná skutečnost podle zákona č. 148/1998 Sb. se považuje za utajovanou informaci podle zákona č. 412/2005 Sb.
- Stupeň utajení stanovený podle předchozí právní úpravy se považuje za stupeň utajení stanovený podle zákona č. 412/2005 Sb.
- Zrušení stupně utajení písemností vzniklých do 31.12.1992, pokud odpovědná osoba do konce roku 2007 nestanovila jinak
- Stávající osvědčení, doklady o bezpečnostní způsobilosti FO, potvrzení podnikatele, certifikáty technických prostředků, informačních systémů atd. se považují za rozhodnutí / listiny vydané podle zákona č. 412/2005 Sb.
- **Použití správního řádu:**
 - certifikace (část druhá hlava IX zákona)
 - řízení o správních deliktech

Národní
bezpečnostní
úřad

**Děkuji
za pozornost**

Mgr. Pavel Talpa

pavel.talpa@nbu.gov.cz